

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 592/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetihó v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Katarínou Filipovičovou, advokátkou, Vajanského 2786/2, Žilina, proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo č. k. 7P/21/2024-25 zo 14. marca 2024 a uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 15CoP/68/2024-73 z 30. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu súkromia podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru uzneseniami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ zároveň navrhuje napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a priznať mu finančné zadosťučinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutých rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľ sa ako domnelý biologický otec domáhal návrhom doručeným okresnému súdu 20. februára 2024 nariadenia neodkladného opatrenia vo veci úpravy styku maloletého dieťaťa s blízkou osobou. Okresný súd napadnutým uznesením predmetný návrh sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ a matka maloletého nikdy neboli manželmi, že v prospech otca maloletého svedčí druhá domnienka

otcovstva, t. j. otcovstvo určené súhlasným vyhlásením rodičov pred matričným orgánom, a že sťažovateľ, ktorému aktuálne žiadna domnienka otcovstva nesvedčí, sa toho času nestretol s maloletým už niekoľko mesiacov. Ďalej považoval za osvedčené, že pred okresným súdom sa vedie konanie o určenie otcovstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu pod sp. zn. 7Pc/6/2023, pričom toto konanie bolo právoplatne prerušené do skončenia iného súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14C/76/2023 o neplatnosť právneho úkonu – súhlasného vyhlásenia o určení otcovstva k maloletému dieťaťu, iniciované taktiež sťažovateľom, ktoré ešte nie je právoplatne skončené. Sťažovateľ je však presvedčený, že je biologickým otcom maloletého a pre účely konaní vo veciach maloletých sa považuje za osobu blízku podľa § 116 Občianskeho zákonníka, a teda že má privilegované postavenie. Podľa okresného súdu ale toto nie je možné skúmať v rámci konania o nariadenie neodkladného opatrenia. Okresný súd uzavrel, že vzťah maloletého dieťaťa so sťažovateľom nie je takej intenzity, aby ho dieťaťa považovalo za osobu navzájom blízku (v kontexte druhej skupiny, teda iné osoby), a že sťažovateľ neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali naliehavosť dočasnej úpravy jeho stretávania sa s maloletým dieťaťom, ani také skutočnosti nepodložil žiadnymi relevantnými dôkazmi. Navyše, tvrdenie sťažovateľa o jeho vzájomnom citovom vzťahu s dieťaťom, ktorý by dosiahol takú intenzitu, že ho možno považovať za blízku osobu dieťaťa, bolo popreté aj zo strany matky v rámci šetrenia pomerov ustanoveným kolíznym opatrovníkom, a toto tvrdenie tak zostalo neosvedčené, preto okresný súd návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

3. Krajský súd, považujúc sťažovateľom podané odvolanie za nedôvodné, uznesenie súdu prvej inštancie napadnutým uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. mája 2024, potvrdil a žiadnemu z účastníkov neprižnal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Krajský súd označil napadnuté uznesenie okresného súdu za vecne správne a v celom rozsahu sa stotožnil s jeho obsahom, preto len konštatoval správnosť jeho odôvodnenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu v spojení s napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že súdy nezohľadnili najlepší záujem dieťaťa ani právo sťažovateľa a maloletého na potenciálny rodinný život, ani nevzali do úvahy účelové konanie matky (vzhľadom na časové následnosti). Tvrdí, že ak sa následne preukáže, že práve sťažovateľ je biologickým otcom maloletého dieťaťa, existuje dôvodná obava, že dôjde k pretrhaniu citových väzieb medzi ním a maloletým dieťaťom, ktorých sanácia bude náročná, zdĺhavá, ak nie úplne vylúčená. Poukazuje tiež na to, že krajský súd sa nezaoberal dostatočne jeho odvolacími dôvodmi, keď nesprávne právne posúdil skutkový stav a neprihliadal ani na skutočnosti odôvodňujúce potrebu naliehavej úpravy styku s maloletým. V podstatnom tvrdí, že súd postupoval formalisticky bez prihliadnutia na najlepší záujem maloletého a nevzal do úvahy časové hľadisko (dĺžku konania o určenie otcovstva a konania o neplatnosť právneho úkonu, pozn.) a neodkladnú potrebu úpravy styku pre účely rešpektovania práva dieťaťa na oboch rodičov.

5. Sťažovateľ považuje záver krajského súdu, ktorý kladie dôraz na preventívnu ochranu záujmu maloletého dieťaťa na jeho zdravom vývoji na úkor ochrany výkonu jeho rodičovských práv,

za nesprávny a ústavne neudržateľný. Namieta tiež, že súdy sa nedostatočne zaoberali neodkladnou potrebou úpravy pomerov prostredníctvom mimoriadneho inštitútu neodkladného opatrenia, a keďže právo nebolo na skutkový stav aplikované správne a zákonne, trpia napadnuté rozhodnutia zásadnou vadou, sú arbitrárne a zjavne neodôvodnené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na ochranu súkromia (čl. 16 ods. 1 ústavy), základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 2 ústavy) a základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života (čl. 8 ods. 1 dohovoru) uznesením okresného súdu o zamietnutí jeho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a uznesením krajského súdu, ktorým bolo uznesenie súdu prvej inštancie potvrdené.

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv uznesením okresného súdu:

8. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

9. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

10. V danom prípade mal sťažovateľ k dispozícii opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje. Proti uzneseniu okresného súdu zo 14. marca 2024 sťažovateľ mohol podať (a aj podal) odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (a ten aj rozhodol uznesením č. k. 15CoP/68/2024-73 z 30. apríla 2024). Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného

súdu. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces uznesením krajského súdu:

11. Z hľadiska sťažovateľom uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

12. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

13. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

14. S prihliadnutím na odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že jeho závery považuje za ústavne udržateľné, nevykazujúce znaky arbitrárnosti ani zjavnej neodôvodnenosti.

15. Krajský súd v prvom rade umožnil protistrane vyjadriť sa k veci, teda doručil rodičom, ako aj kolíznemu opatrovníkovi maloletého dieťaťa odvolanie sťažovateľa, jeho návrh na nariadenie neodkladného opatrenia na vyjadrenie, ako aj na vedomie samotné rozhodnutie o neodkladnom opatrení. Ďalej zdôraznil, že neodkladné opatrenie, ktoré umožňuje rýchlo a pružne riešiť takú situáciu, kedy je potrebný okamžitý zásah súdu, je celkom výnimočným opatrením. Súd pri svojom rozhodovaní musí vždy prihliadnuť na to, aby prípadným vyhovením návrhu nedošlo k neprimeranému zásahu do práv dotknutých osôb. Ako správne uviedol, v prípade maloletých detí pritom nemusí potreba dočasnej úpravy vyplývať len z naliehavosti situácie, ale aj z existencie

záujmu maloletého dieťaťa na takejto dočasnej úprave pomerov. Pri posudzovaní sa okrem iného zohľadňuje úroveň starostlivosti o dieťa, bezpečnosť dieťaťa, stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, resp. ohrozenie jeho vývinu a pod. Napokon poukázal aj na to, že v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia sa nevykonáva dokazovanie v rozsahu vyžadovanom v základnom konaní, stačí len tzv. osvedčovanie.

16. V ďalšej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia sa krajský súd zaoberal možnosťou upraviť styk dieťaťa s blízkymi osobami a uviedol, že v prípade sťažovateľa nejde o rodinný pomer s maloletým dieťaťom, ale o tzv. obdobný pomer, a kumulatívne musí platiť, že ujmu, ktorú by utrpela jedna z osôb, by druhá z nich dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Ďalej je dôležité skúmať fakticitu posudzovaného vzťahu, ktorá je najčastejšie založená na spoločnom súžití osôb, čo tiež nie je prípad sťažovateľa. Do úvahy tak pripadá vzťah síce vzdialenejší, avšak v konkrétnom prípade fakticky blízky – citový, ktorý treba vykladať čo najširšie aj s ohľadom na jeho dlhodobý charakter. Posúdenie ujmy, ktorá hrozí maloletému dieťaťu pri nedostatku styku s takouto osobou, je však plne v kompetencii súdu.

17. S odkazom na zistenia súdu prvej inštancie krajský súd zhrnul, že sťažovateľ neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali naliehavosť dočasnej úpravy stretávania maloletého s ním. Naopak, bolo osvedčené, že stretávanie sťažovateľa s maloletým neprebíha už niekoľko mesiacov. Ďalej zo strany sťažovateľa zostali neosvedčené skutočnosti týkajúce sa jeho citového vzťahu s maloletým v takej intenzite, aby ho maloletý považoval za osobu navzájom blízku. Rovnako matka maloletého uviedla, že so sťažovateľom neudržiava žiaden vzťah, ani kamarátsky, nie sú v osobnom kontakte ani telefonicky a je si vedomá, že otec, ktorý je zapísaný v rodnom liste, je biologickým otcom maloletého. Ak by bola vytvorená citová väzba medzi tzv. domnelým otcom ako blízkym a maloletým, je v záujme dieťaťa, aby bol styk realizovaný. Ani po preskúmaní odvolania však krajský súd nepovažoval za osvedčený citový vzťah, ktorý je nielen prechodný a nedostatok styku maloletého so sťažovateľom by mal pre maloletého znamenať ujmu.

18. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, pre ktoré sa stotožnil s názorom okresného súdu, že v danom prípade nebola osvedčená dôvodnosť návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Jeho závery nemožno považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu a ktorá by nezohľadňovala prvoradý záujem maloletého dieťaťa. V okolnostiach daného prípadu teda nie je možné posúdiť napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako ústavný exces, ktorý porušuje princípy spravodlivého procesu.

19. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého uznesenia krajského súdu spochybňovali, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na ochranu súkromia, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života uznesením krajského súdu:

20. K namietanému porušeniu označených základných práv je potrebné uviesť, že sťažovateľ namieta ich porušenie v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu základných práv podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na to ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v petite jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu